

Андрусів Людмила Михайлівна,

професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

МОВА ОФІЦІЙНОГО ОПРИЛЮДНЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

У країнах з однією державною мовою офіційне оприлюднення нормативно-правових актів здійснюється виключно державною мовою. Потреба оприлюднення нормативно-правових актів декількома мовами виникає у багатонаціональних державах. Презумпція знання закону вимагає, щоб він був зрозумілим та доступним усім громадянам, які в багатонаціональній державі використовують різні мови [7, с. 109].

Для прикладу наведемо досвід декількох зарубіжних країн. Так у Королівстві Бельгія питання мови оприлюднення нормативно-правових актів врегульоване Законом «Про використання мов у законодавчих питаннях оприлюднення, публікації та введення в дію нормативно-правових актів». Відповідно до статті четвертої вказаного закону, закони після їх промугляції публікуються в офіційному друкованому виданні «Moniteur belge» французькою та голландською мовами. Тексти законів французькою й голландською мовами повинні строго відповідати один одному [2]. Окрім законів французькою та голландською мовами оприлюднюються королівські укази та нормативно-правові акти уряду й міністерств. Однак, щодо оприлюднення міжнародних договорів та угод використовується інше правило, зокрема, міжнародні договори та угоди, стороною яких є Королівство Бельгія, публікуються в офіційному виданні «Moniteur belge» мовою оригіналу із перекладами французькою та голландською мовами, якщо оригінальний текст не був офіційно складений французькою чи голландською мовами [3].

Мову оприлюднення нормативно-правових актів у Швейцарській Федерації регулює Федеральний закон про національні мови та розуміння між мовними спільнотами. Так згідно з статтею п'ятою вказаного закону офіційними мовами Федерації є німецька, французька та італійська та

ретороманська [1]. Водночас законом прописано правила щодо мови оприлюднення нормативно-правових актів. Відповідно до статті десятої декрети федерації та інші тексти, які публікуються в Офіційному та Систематичному збірниках федерального права, публікуються німецькою, французькою та італійською мовами, якщо законом не передбачено іншого. Публікація здійснюється одночасно німецькою, французькою та італійською мовами. Водночас, згідно з статтею одинадцятою передбачено й оприлюднення романською мовою. Однак романською мовою оприлюднюються тексти, що мають особливе значення, і акти на федеральні вибори [1].

У Канаді мова оприлюднення нормативно-правових актів врегульована безпосередньо на конституційному рівні. Згідно з пунктом 18 Конституційного закону Канади закони, документи і «хроніка» Парламенту друкуються і видаються англійською та французькою мовами, і обидва тексти мають однакову автентичність [6]. Окрім того, конституційні вимоги щодо офіційного оприлюднення нормативно-правових актів англійською та французькою мовами застосовуються і в провінціях Манітоба, Нью-Брансвік та Квебек. Вони поширюються на закони, а також на більшість делегованих законодавчих актів, що видаються виконавчими органами [4].

Окрім держав офіційне оприлюднення нормативно-правових актів декількома мовами використовує й Європейський Союз. Зазначимо, що Офіційний вісник Європейського Союзу (Official Journal of the European Union (OJ)), у якому оприлюднюються закони та інші офіційні акти Європейського Союзу, друкується всіма 20 офіційними мовами ЄС.

Тексти нормативно-правових актів, які оприлюднені різними мовами, вважаються автентичними та мають однакове юридичне значення (Бельгія, Швейцарія). З юридичного погляду тексти нормативно-правових актів оприлюднені в офіційних друкованих виданнях є рівнозначними, однак можливість відмінностей текстів все ж існує. Необхідно враховувати особливості юридичної термінології та технічні труднощі перекладу, тому все-таки ймовірність відмінностей між текстами нормативно-правових актів оприлюднених різними мовами все ж існує. У випадку виявлення відмінностей потрібно брати до уваги текст нормативно-правового акта тією мовою, якою він приймався суб'єктом правотворчості [7, с. 127–128].

Щодо практики України у врегулюванні мови оприлюднення нормативно-правових актів, то можемо

констатувати, що це питання врегульовано було на законодавчому рівні лише у квітні 2019 року. Про мову оприлюднення нормативно-правових актів згадувалося виключно в Указі Президента «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності». Згідно з пунктом першим Указу Президента «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності», закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України підлягають оприлюдненню державною мовою. Поза увагою вказаним актом було залишено мову оприлюднення нормативно-правових актів центральних та інших органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Міністерства, центральні та інші органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування оприлюднюють нормативно-правові акти відповідно до порядку, встановленого Законом України «Про доступ до публічної інформації». Однак у вказаному Законі немає норми щодо мови доступу до інформації, в тому числі до мови текстів оприлюднених нормативно-правових актів. Така ситуація вирішилася з прийняттям Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», яким врегульовано застосування державної мови в нормативно-правових актах, діловодстві та документообігу. Відповідно до статті 13, мовою нормативно-правових актів та актів індивідуальної дії, діловодства й документообігу органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування є державна мова. Нормативно-правові акти й акти індивідуальної дії органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування оприлюднюються державною мовою в порядку, визначеному законом [5].

Окрім того, надання копій нормативно-правових актів на звернення громадян здійснюється державною мовою згідно з пунктом восьмим статті 13 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який встановлює, що відповіді на звернення фізичних і юридичних осіб до органів державної влади, органів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств установ та організацій державної та комунальної форм власності надаються державною мовою, якщо інше не встановлено

законом. Отже, мовою оприлюднення нормативно-правових актів в Україні є виключно державна мова – українська мова.

Підсумовуючи наведені позиції та норми права, можна з упевненістю констатувати, що норма про мову офіційного оприлюднення нормативно-правових актів повинна бути закріплена на законодавчому рівні. У державах з однією державною мовою офіційне оприлюднення нормативно-правових актів здійснюється виключно державною мовою. Офіційне оприлюднення декількома мовами здійснюється у країнах в яких є декілька державних мов. У такому випадку нормативно-правові акти оприлюднюються усіма державними мовами, а їх тексти вважаються автентичними та мають однакове юридичне значення.

Список використаних джерел

1. Bundesgesetz über die Landessprachen und die Verständigung zwischen den Sprachgemeinschaften (Sprachengesetz, SpG) vom 5. Oktober 2007. URL : <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20062545/201701010000/441.1.pdf>.

2. Loi relative à l'emploi des langues en matière législative, à la présentation, à la publication et à l'entrée en vigueur des textes légaux et réglementaires. 31 MAI 1961. URL : http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1961053130&table_name=loi.

3. Loi spéciale de réformes institutionnelles 8 aout 1980. URL : <https://wallex.wallonie.be/index.php?doc=3144>.

4. Publication of Statutes Act R.S.C. 1985. URL : <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/s-21/FullText.html>.

5. Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.

6. Конституційний закон Канади. URL : <http://lib.rada.gov.ua/LibRada/static/LIBRARY/catalog/law/can001.txt>.

7. Опубликование нормативных актов / Всесоюзный научно-исследовательский институт советского законодательства / [А. С. Пиголкин]. – М. : Юридическая литература, 1978. – 168 с.